

MINISTARSTVO KULTURE

2798

Na temelju članka 49. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (»Narodne novine«, broj 69/99, 151/01, 157/03, 87/09 i 88/10) ministar kulture donosi

PRAVILNIK

O ARHEOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuju uvjeti za obavljanje arheoloških istraživanja na području Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: istraživanje).

Članak 2.

Ovim Pravilnikom uređuju se istraživanja:

- površinski širih područja koja obuhvaćaju nalazišta arheološkog i kulturno-povijesnog značenja: arheološke zone i arheološka nalazišta (lokaliteti) i
- područja pojedinačnih arheoloških nalaza.

Odredbe ovoga Pravilnika odnose se i na istraživanja na morskom dnu i morskom podzemlju unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske te u rijekama i jezerima Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: podvodna istraživanja).

Članak 3.

Istraživanje u smislu ovoga Pravilnika podrazumijeva:

- arheološka iskopavanja: sustavno iskopavanje, zaštitno iskopavanje, revizijsko iskopavanje, probno iskopavanje i arheološki nadzor,
- arheološke preglede terena: rekognosciranje i reambulacija,
- nedestruktivne metode (geofizička istraživanja i aeroarheologija).

Članak 4.

Pojedini pojmovi u smislu ovog Pravilnika imaju sljedeće značenje:

a) Dokumentacija arheoloških istraživanja sastoji se od nacrtne dokumentacije nalazišta s prikazom apsolutnih kota nađenih struktura (tlocrti, presjeci i pogledi), terenskih popisa (stratigrafske jedinice, pokretni nalaze, uzorci i dr.), fotodokumentacije (cjelina i dijelovi nalazišta te pojedinačni nalazi) te terenskog dnevnika u koji se unose svi podaci o istraživanjima i dnevnim događajima koja su važna za istraživanje.

b) Valorizacija nalazišta podrazumijeva objašnjenje pronađenih struktura (faze nastanka, pretpostavljena funkcija cjeline i njenih dijelova te datacije).

IZDAVANJE ODOBRENJA ISTRAŽIVANJA

Članak 5.

Istraživanje se može obavljati samo uz odobrenje konzervatorskog odjela Ministarstva kulture na čijem su području nalazišta ili nalazi, a za područje Grada Zagreba Gradskoga zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

Podnositelj zahtjeva (izvođač) za odobrenje istraživanja u zahtjevu navodi podatke o:

- podnositelju zahtjeva (naziv i adresa za pravne osobe, odnosno ime i prezime te adresa za fizičke osobe);
- stručnom voditelju;
- osobama koje sudjeluju u istraživanju;
- ronionicima s odgovarajućom stručnom i ronilačkom kvalifikacijom koja odgovara dubini ronjenja, odnosno radilišta uz liječničku potvrdu o sposobnosti za profesionalna ronjenja i podatke o ronilačkoj opremi i instrumentima za podvodna istraživanja;
- mjestu istraživanja za arheološka iskopavanja (naziv kulturnog dobra, broj katastarske čestice i katastarske općine te administrativno područje);
- za podvodna istraživanja mjestu istraživanja što uključuje naziv kulturnog dobra, administrativno područje i koordinate po GPS-u ili geografskoj karti;
- vlasniku nekretnine na kojoj se planira arheološko iskopavanje;
- vremenu i opsegu istraživanja;
- vrsti i metodologiji, sadržaju i ciljevima istraživanja;

Zahtjevu treba priložiti:

- suglasnost vlasnika nekretnine kojim se dozvoljavaju arheološka iskopavanja;
- suglasnost o mjestu privremene pohrane nalaza za arheološka iskopavanja ukoliko izvođač ne raspolaže vlastitim prostorom za pohranu u skladu s pravilima struke;
- dokaz o osiguranim financijskim sredstvima;

- financijski plan istraživanja, konzervacije i restauracije nalazišta i nalaza;
- dopuštenja propisana posebnim zakonima.

ODOBRENJE SNIMANJA

Članak 6.

Fotografska, filmska, video i druga snimanja arheoloških nalazišta ili nalaza mogu se obavljati samo uz posebno odobrenje nadležnog tijela.

U odobrenju iz stavka 1. ovoga članka mora se navesti svrha u koju se snimljeni materijal može koristiti i eventualna ograničenja.

Osoba koja je dobila odobrenje za snimanje iz stavka 1. ovoga članka dužna je po završetku snimanja jednu kopiju snimljenog materijala s pripadajućom dokumentacijom predati nadležnom tijelu.

Za vrijeme istraživanja snimanja arheoloških nalazišta ili nalaza iz stavka 1. ovoga članka odobrava voditelj istraživanja.

STRUČNI VODITELJ I SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

Članak 7.

Istraživanje vodi stručni voditelj.

Stručni voditelj mora biti državljanin Republike Hrvatske.

Stručni voditelj mora biti osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij iz područja arheologije, ima iskustvo u organizaciji istraživanja te najmanje 24 mjeseca iskustva stečenog sudjelovanjem u terenskim istraživanjima.

Stručni voditelj podvodnog istraživanja mora, uz uvjete iz stavka 3. ovoga članka, imati i odgovarajuću ronilačku kategoriju (najmanje CMAS 3* ili drugu odgovarajuću kategoriju).

Članak 8.

Stručni voditelj odgovoran je za stručnost izvedbe arheoloških istraživanja u skladu sa standardima struke te za izvedbu istraživanja u okviru osiguranih financijskih sredstava.

Članak 9.

U istraživanjima mogu sudjelovati domaće i strane fizičke i pravne osobe na temelju odobrenja nadležnog tijela.

Strane fizičke i pravne osobe mogu sudjelovati u istraživanjima ako imaju i dopuštenja propisana posebnim propisima te pod uvjetom uzajamnosti.

Zahtjev za sudjelovanje strane fizičke i pravne osobe podnosi stručni voditelj.

Članak 10.

Stručni voditelj dužan je svakodnevno biti nazočan na nalazištu.

U slučaju spriječenosti stručni voditelj dužan je imenovati jednog zamjenika iz redova stručne ekipe koji ispunjava sve uvjete za stručnog voditelja, a u slučaju duže spriječenosti stručnog voditelja na nalazištu potrebno je od nadležnog tijela ishoditi novo odobrenje za voditelja istraživanja.

Nazočnost stručnog voditelja ili zamjenika evidentira se u terenskom dnevniku.

Stručni voditelj dužan je omogućiti nadzor inspektorima zaštite kulturnih dobara te drugim ovlaštenim službenicima Ministarstva kulture.

Članak 11.

Stručni voditelj ili njegov zamjenik dužan je nadležnom tijelu bez odlaganja dostaviti pisano obrazloženje svake izmjene ili odstupanja od odobrenih istraživanja.

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Članak 12.

Za arheološka istraživanja stručni voditelj dužan je osigurati:

- odgovarajuću opremu i instrumente za prostorno određenje i dokumentiranje nalazišta i nalaza;
- vođenje terenske dokumentacije;
- obavljanje iskopavanja prateći stratigrafsku strukturu nalazišta, što je potrebno i odgovarajuće dokumentirati;
- označavanje svakoga pojedinačnog nalaza ili grupe nalaza tako da oznaka sadrži detaljne podatke o mjestu i položaju gdje je nađen te vođenje dokumentacije o tome;
- obradu materijala u skladu sa standardima struke (nalazi moraju biti očišćeni, konzervirani i primjereno označeni);
- videodokumentiranje, ukoliko je određeno u odobrenju nadležnog tijela;
- ponovno zatrpavanje nalazišta nakon završetka istraživanja (osim ukoliko nadležno tijelo ne odluči drugačije), odnosno privremenu zaštitu nalazišta do početka nastavka istraživanja ili trajne konzervacije;
- privremenu pohranu nalaza, te
- uvjete tehničke zaštite, zaštite na radu, te zaštite u slučaju nesreće na radu u skladu s propisima i uobičajenim standardima struke.

Članak 13.

Kod podvodnih istraživanja stručni voditelj dužan je osigurati obilježavanje područja na kojem se obavlja istraživanje u skladu s posebnim propisima o obavljanju podvodnih djelatnosti.

Članak 14.

Stručni voditelj podvodnih istraživanja dužan je bez odgađanja izvijestiti nadležnu lučku kapetaniju o početku, prekidu, nastavljanju ili napuštanju radova.

KONZERVACIJA NALAZIŠTA I NALAZA

Članak 15.

Privremena zaštita nalazišta mora se provesti neposredno nakon završetka istraživanja.

Najkasnije u roku od 2 godine od završetka odobrenih terenskih radova mora se osigurati konzervacija nalazišta i nalaza, osim u slučaju složene konzervacije kada nadležno tijelo pisanim odobrenjem utvrdi rok za konzervaciju nalazišta i nalaza.

Zaštitu i konzervaciju iz stavka 1. i 2. ovog članka dužan je osigurati stručni voditelj istraživanja, a prema uvjetima koje odredi nadležno tijelo.

STRUČNO IZVJEŠĆE

Članak 16.

Stručni voditelj dužan je u roku od 3 mjeseca od završetka istraživanja nadležnom tijelu dostaviti stručno izvješće, a Ministarstvu kulture skraćeno stručno izvješće o provedenim istraživanjima.

Ministarstvo ima pravo objaviti stručno izvješće, a dužno je objaviti skraćeno stručno izvješće u dogovoru s voditeljem istraživanja.

Preslik stručnog izvješća dostavlja se i ustanovi u kojoj su pohranjeni nalazi.

STRUČNO IZVJEŠĆE O REZULTATIMA ISKOPAVANJA

Članak 17.

Stručno izvješće o rezultatima iskopavanjima mora sadržavati:

a) tekstualni dio:

- podatke o sudionicima (podaci o voditelju i osobama koje su sudjelovale u iskopavanjima);
- podatke o vremenu i prostornom opsegu istraživanja;

- interpretaciju arhivskih i prethodnih istraživanja;
- metodologiju iskopavanja i valorizaciju nalazišta.

b) grafički dio:

- smještaj nalazišta na kartografskoj podlozi mjerila 1: 5000 ili detaljnije, odnosno kod podvodnih istraživanja smještaj nalazišta na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila;
- geodetski pozicioniran prostor iskopavanja unutar katastarske čestice;
- tlocrtni prikaz i karakteristične presjeke i poglede nalazišta i njegovih dijelova u odgovarajućem mjerilu (mjerilo 1: 100 ili detaljnije);
- izbor fotografija nalazišta prije, za vrijeme te po završetku iskopavanja;
- izbor fotografija karakterističnih nalaza s opisima.

STRUČNO IZVJEŠĆE O REZULTATIMA PREGLEDA TERENA

Članak 18.

Stručno izvješće o rezultatima arheoloških pregleda terena mora sadržavati:

a) tekstualni dio:

- podatke o sudionicima (podaci o voditelju i osobama koje su sudjelovale u istraživanjima);
- podatke o vremenu i prostornom opsegu istraživanja;
- interpretaciju arhivskih i prethodnih istraživanja;
- interpretaciju rezultata (distribucija nalaza na jedinci površine prema količini i razdoblju te podaci o vrsti i opsegu lokaliteta).

b) grafički dio:

- smještaj nalazišta na kartografskoj podlozi mjerila 1: 25 000 i 1: 5 000 ili detaljnije, odnosno kod podvodnih istraživanja na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila;
- popis katastarskih čestica i katastarskih općina te administrativnih područja na kojima su lokaliteti pozicionirani, odnosno kada to nije moguće koordinate po GPS-u;
- pregledna karta u odgovarajućem mjerilu s mrežom terenskog pregleda i prikazom distribucije nalaza s naznačenim razlikama pojedinih razdoblja.
- izbor fotografske dokumentacije s opisima.

STRUČNO IZVJEŠĆE O REZULTATIMA NEDESTRUKTIVNIH METODA ISTRAŽIVANJA

Članak 19.

Stručno izvješće o rezultatima nedestruktivnih metoda istraživanja mora sadržavati:

a) tekstualni dio:

- podatke o sudionicima (podaci o voditelju i osobama koje su sudjelovale u istraživanjima);
- podatke o vremenu i prostornom opsegu istraživanja;
- interpretaciju arhivskih i prethodnih istraživanja;
- ciljeve i obrazloženje metodologije istraživanja;
- opis terenskog snimanja (broj očitavanja na jedincu površine te za geofizička istraživanja i udaljenost između profila)
- interpretacija rezultata u arheološkom kontekstu s ciljem odvajanja prirodnih slojeva od arheoloških (tipologija nalaza i dimenzije te za geofizička istraživanja i dubine nalaza);

b) grafički dio:

- smještaj nalazišta na kartografskoj podlozi 1: 5 000 ili detaljnije;
- geodetski pozicioniran prostor istraživanja unutar katastarske čestice;
- tlocrtni prikaz i karakteristične presjeke nalazišta u odgovarajućem mjerilu (mjerilo 1: 100 ili detaljnije) s interpretacijom rezultata dobivenih geofizičkim istraživanjima;
- izbor fotografske dokumentacije s opisima.

IZNOŠENJE DOKUMENTACIJE, UZORAKA I NALAZA

Članak 20.

Iznošenje terenske dokumentacije u inozemstvo moguće je samo u kopiji i uz odobrenje nadležnog tijela.

Iznošenje uzoraka radi analize u inozemstvo, kao i pokretnih nalaza moguće je samo uz odobrenje nadležnog tijela, a pod uvjetima propisanim Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Zahtjev za iznošenje može podnijeti stručni voditelj.

OBJAVLJIVANJE DOKUMENTACIJE I REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Članak 21.

Stručni voditelj sa svojim suradnicima ima isključivo pravo na prvu objavu dokumentacije i prikupljenih nalaza najkasnije 2 godine od dana završetka istraživanja.

Prva objava mora biti u Republici Hrvatskoj.

Po isteku roka iz stavka 1. ovoga članka stručni voditelj dužan je svu dokumentaciju i nalaze predati ustanovi koja je određena za trajnu pohranu nalaza.

Nadležno tijelo u slučaju složenih istraživanja koja traju više godina može odobriti osobama iz stavka 1. ovoga članka zadržavanje dokumentacije i nalaza i nakon proteka roka od 2 godine od dana završetka istraživanja, uz uvjet da redovito objavljuju preliminarne rezultate istraživanja, a najkasnije jednu godinu nakon završetka pojedine istraživačke kampanje.

Članak 22.

Stručni voditelj, ili osoba koju stručni voditelj u pisanom obliku ovlasti, ima isključivo pravo na prvu objavu rezultata istraživanja i stručno obrađenih nalaza najkasnije 5 godina od dana završetka istraživanja, a u slučaju kada istraživanja traju duže od pet godina stručni voditelj dužan je svake pete godine objaviti rezultate istraživanja i stručno obrađene nalaze.

Članak 23.

Arheološka istraživanja koja nisu okončana objavom rezultata istraživanja i objavom stručno obrađenih nalaza u rokovima utvrđenim ovim Pravilnikom smatraju se nedovršenima.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka nadležno tijelo može, na zahtjev, odobriti objavu rezultata istraživanja i stručnu obradu nalaza.

U odobrenju nadležno tijelo određuje moguće trajanje stručne obrade te rok za objavu.

ODOBRENJE ZA NOVO ISTRAŽIVANJE

Članak 24.

Podnositelju zahtjeva za odobrenje ne može se izdati odobrenje za drugo istraživanje dok ne ispunji sve obveze iz prethodnog istraživanja određene ovim Pravilnikom.

Stručni voditelj istraživanja ne može biti osoba koja nije ispunila sve obveze iz prethodnog istraživanja određene člankom 16. ovog Pravilnika

Članak 25.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o arheološkim istraživanjima (»Narodne novine« broj 30/05).

Članak 26.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa:
Urbroj:
Zagreb, 26. kolovoza 2010.

612-08/10-03/0176
532-12/2-10-2

Ministar
**mr. sc. Božo
Biškupić**, v. r.